

Οδηγός αναγνώρισης για τον Ασπροπάρη

Ο Ασπροπάρης

Άλλα
ονόματα: { Κουκάλογο, Αλογόκουκο,
Τυροκόμος, Χελωνοφάνης, Μηπάτζος,
Κολιανισάρης, Άκπαμπα, Μικρό Καρτάλι

Ο Ασπροπάρης είναι το μικρότερο από τα 4 είδη γύπα που απαντώνται στην Ελλάδα. Ξεχωρίζει από το χαρακτηριστικό κίτρινο και χωρίς φτερά πρόσωπο και το λευκό χρώμα των φτερών του.

νεαρός
Ασπροπάρης

ενήλικος
Ασπροπάρης

Τι τρώει

Τρέφεται κυρίως με ψοφίμια, καθώς και με έντομα, ερπετά, μικρά θηλαστικά, ακόμα και σκουπίδια. Μπορεί να αναγνωρίζει αντικείμενα ελάχιστων εκατοστών ακόμα και από ύψος 1.000 μέτρων! Οι χελώνες αποτελούν αγαπημένη του τροφή και είναι το μόνο πουλί που καταφέρνει να τις φάει ζωντανές, τρυπώντας τις από το πίσω μέρος με το επιδέξιο ράμφος του.

! Την περίοδο της αναπαραγωγής τρώει και περιπτώματα ζώων, τα οποία του προσδίδουν το εντυπωσιακό κίτρινο χρώμα του προσώπου του.

Πού φωλιάζει

Συνδέεται πολύ με τον άνθρωπο και τις δραστηριότητές του. Φτιάχνει τη φωλιά του σε απόκρημνα βράχια, μερικές φορές δίπλα σε οικισμούς, ακόμη και δίπλα σε στάνες.

Γενναίος ταξιδιώτης

Είναι ο μοναδικός γύπας στην Ευρώπη που μεταναστεύει. Κάθε χρόνο διανύει περισσότερα από 4.000 χιλιόμετρα για να φτάσει στους τόπους διαχείμασής του στην Αφρική, επιστρέφοντας και πάλι σε εμάς την άνοιξη. Συγκαταλέγεται στα εξυπνότερα πουλιά του πλανήτη και έχει παρατηρηθεί να χρησιμοποιεί εργαλεία, όπως πέτρες για να σπάει αυγά στρουθοκαμήλου!

Η σχέση με τον άνθρωπο

© Franz C. Robbiller

Ο Ασπροπάρης είχε πάντα στενή σχέση με τον άνθρωπο και ιδιαίτερα με την κτηνοτροφία. Εμφανίζεται σε πολλούς μύθους, θρύλους και παραδόσεις στις ορεινές κοινότητες της χώρας μας, αλλά και σε λαϊκές παραδόσεις πολλών άλλων χωρών. Συχνά συνδέεται με τον ερχομό της άνοιξης, καθώς οι άνθρωποι της υπαίθρου συνέδεαν την άφιξη του με μαντικές πράξεις κι ευχές για ευοίωνα πέρασμα στη νέα εποχή και πλούσια παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων.

Είναι το πρώτο πουλί στον κόσμο που προστατεύτηκε με νόμο από τους Φαραώ, με ποινή θανάτου, αναγνωρίζοντας έτσι τη σημαντική του συμβολή στην καθαριότητα των οικισμών από τα σκουπίδια και τα υπολείμματα τροφής των ανθρώπων!

© Τάσος Μρούνας

Η διατάραξη της σχέσης με τον άνθρωπο

Ο μικρός αυτός γύπας που μέχρι τη δεκαετία του 1980 αποτελούσε ένα από τα πιο κοινά είδη γύπα της χώρας μας, σήμερα βρίσκεται στο χείλος της εξαφάνισης.

Έχοντας υποστεί μείωση μεγαλύτερη από 80% κατά τα τελευταία χρόνια, **λιγότερα από 20 ζευγάρια απομένουν πλέον στην Ελλάδα**. Σε περιοχές που πριν λίγα χρόνια το είδος ήταν κοινό, όπως η Ήπειρος, πλέον η θέα έστω και ενός Ασπροπάρη αποτελεί σπάνιο φαινόμενο.

Η δραματική μείωση του πληθυσμού του Ασπροπάρη οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην **παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων**. Η παράνομη αυτή πρακτική αποτελεί μεγάλη πληγή για την ελληνική φύση και έχει οδηγήσει στο παρελθόν σε εξαφανίσεις προστατευόμενων αρπακτικών πουλιών από πολλές περιοχές της Ελλάδας.

Βασικές απειλές για τον Ασπροπάρη αποτελούν επίσης η **έλλειψη τροφής**, η **ηλεκτροπληξία** στις κολόνες του δικτύου ηλεκτρισμού και η **καταστροφή των βιοτόπων** που έχει ανάγκη για την επιβίωσή του.

Η επιβίωση του Κουκάλογου ή του Τυροκόμου, όπως είναι γνωστότερος στην Ήπειρο και στα Χάσια - Αντιχάσια, αποτελεί στις μέρες μας πραγματική πρόκληση και είναι επιτακτικότερη από ποτέ!

© Λαυρέντης Σιδερίτσουλος

ΑΣΤΡΟΠΤΑΡΗΣ

Neophron percnopterus
(Κουκάλογο, Τυροκόμος)

Χαρακτηριστικό κίτρινο, γυμνό δέγμα

Νεαρό

Ενήλικο

Χαρακτηριστική σφηνοειδής ουρά

Μικρό κεφάλι, λεπτό και μακρύ ράμφος

Έντονη αντίθεση λευκών και καύρων πτερυγών

Οδηγός αναγνώρισης

ΓΕΡΑΚΑΕΤΟΣ

Hieraaetus pennatus

Μικρός αετός, σε μέγεθος Γερακίνας. Τρέφεται με μικρά θηλαστικά, ερπετά και πουλιά. Δεν παρατηρείται συχνά.

Ανοιχτές καφέ πλάκες πτερυγίας

6 «δάχτυλα»

Εντυπωσιακή βουτιά, κυρίως όταν κυνηγά πουλιά

3 εσωτερικά πρωτεύοντα φτερά, ανοιχτόχρωμα και με ρίγες

ΦΙΔΑΕΤΟΣ

Circaetus gallicus
(Μπουφογέρακο)

Μεσαίος αετός, στο μέγεθος περίπου του Αστροπάρη. Αρκετά κοινός.

Φαρδύ κεφάλι όταν κάθεται

Χοντρές ρίγες

Σκούρο κεφάλι

Μακριές φαρδιές πτερούγες

Φτεροκοπάει επιτόπου όταν κυνηγάει. Τρέφεται κυρίως με φίδια

Γενικά ανοιχτόχρωμος από κάτω

3-4 σκούρες ταινίες στην ουρά

ΠΕΛΑΡΤΟΣ

Ciconia ciconia
(Λελέκι)

Μεγάλο πουλί (πάνω από 2 μ. άνοιγμα πτερυγών). Φωλιάζει κοντά στον άνθρωπο. Από μακριά, θα μπορούσε λανθασμένα να αναγνωρισθεί ως Αστροπάρης.

Μακρύς λαιμός τεντωμένος σε πτήση

Μακριά πόδια

ΧΡΥΣΑΕΤΟΣ

Aquila chrysaetos
(Σταυραετός, Καρτάλι, Λιεπουράρον, Ζαϊτόσαρ, Καρακούς)

Πολύ μεγάλο αρπακτικό (άνοιγμα πτερυγών πάνω από 2 μέτρα). Τρέφεται κυρίως με μικρά θηλαστικά (από τρωκτικά μέχρι και αλεπούδες), καθώς και με χελώνες.

Γλιστράει στον αέρα σε χαρακτηριστικό σχήμα πολύ ανοιχτού V

Ενήλικα

Φωτεινά μπαλώματα

Νεαρό

Μεγάλα λευκά μπαλώματα

Στενές πτερούγες στη βάση

Μακριά ραβδωτή ουρά

Μαύρη λωρίδα στην άκρη της λευκής βάσης

ΓΕΡΑΚΙΝΑ

Buteo buteo

Μικρό σχετικά αρπακτικό (1,2 μ. άνοιγμα πτερυγών). «Μικρογραφία» αετού. Από τα πιο κοινά είδη αρπακτικών πουλιών. Συνήθως τρέφεται με μικρά τρωκτικά.

Ανοιχτόχρωμο στήθος

Λιγισμένες πτερούγες όταν αερογλιστράει

Φαρδιά μαύρη ταινία στην άκρη των πτερυγών

Κοντές και πλατιές πτερούγες, γενικά «συμπαγής» σε πτήση

Σχετικά κοντή ουρά

Η Ορνιθολογική

Η **Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία** είναι περιβαλλοντική, μη κερδοσκοπική οργάνωση με σκοπό τη μελέτη και προστασία των άγριων πουλιών και των βιοτόπων τους στην Ελλάδα. Από το 1982 εργάζεται ώστε να διασφαλίσει ένα βιώσιμο περιβάλλον τόσο για τα πουλιά όσο και για τον άνθρωπο.

Το έργο της περιλαμβάνει δράσεις προστασίας, ενημέρωσης και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, αλλά και παρεμβάσεις για κρίσιμα θέματα του φυσικού περιβάλλοντος. Είναι εταίρος της BirdLife International, της μεγαλύτερης παγκόσμιας ομοσπονδίας για την προστασία των πουλιών και των βιοτόπων τους.

Το Πρόγραμμα LIFE+ για τον Ασπροπάρη

Στο Πρόγραμμα LIFE+ Φύση «Επείγοντα μέτρα για την εξασφάλιση της επιβίωσης του Ασπροπάρη *Neophron percnopterus* στη Βουλγαρία και την Ελλάδα» ενώνουν τις δυνάμεις τους τέσσερις φορείς από τρεις χώρες με σκοπό τη διάσωση των τελευταίων ζευγαριών Ασπροπάρη στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία. Το Πρόγραμμα υλοποιείται κατά την περίοδο **2011-2016** από την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, τη Βουλγαρική Ορνιθολογική Εταιρεία (BSPB), το WWF-Ελλάς και τη Βρετανική Ορνιθολογική Εταιρεία (RSPB) με τη χρηματοδότηση του μέσου LIFE+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τη συγχρηματοδότηση του Ιδρύματος Α.Γ. Λεβέντη.

www.lifeneophron.eu

LIFE10 NAT/BG/000152

Η διάσωση του Ασπροπάρη είναι στο χέρι μας!

Αν παρατηρήσετε Ασπροπάρη ή βρείτε κάποιον δηλητηριασμένο ή τραυματισμένο παρακαλούμε ενημερώστε την Ορνιθολογική δίνοντας την ακριβή θέση του πουλιού.

6 Sandīpo

Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

www.ornithologiki.gr

Αθήνα: Θεμιστοκλέους 80, 10681, Αθήνα. Τηλ./Fax 210 8228704, 210 8227937
Θεσσαλονίκη: Κομνηνών 23, 54624, Θεσσαλονίκη, Τηλ./Fax 2310 244245

Επιμέλεια: Ρούλα Τρίγκου
Κείμενα: Ρούλα Τρίγκου, Τάσος Μπούνας
Σχέδια: Stoyan Nikolov
Γραφιστική επιμέλεια: Sandīpo Όλγα Βλάχου